UNITED STATES HOLOCAUST MEMORIAL MUSEUM



Ukrainian Museum-Archives of Cleveland
Displaced Persons Camp Periodicals **Collection**

Item in Public Domain or an Orphan Work:

The United States Holocaust Memorial Museum Library respects the copyright and intellectual property rights associated with the materials in its collection. According to the Library's knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work--or if you know who does--please contact the USHMM Library by phone at 202-479-9717, or by email at reference@ushmm.org.

Also available via libraria.ua.

4097

ДЗВІН

Релігійно-суспільний журнал

Ч. 1-2. Травень-червень 1948



Видає Б-во Св. Покрови при У. А. П. Ц. — Мюнхен

4097

ДЗВІН

Релігійно-суспільний журнал

Ч. 1—2
травень—червень 1948 р.

ВИДАЄ БРАТСТВО СВЯТОЇ ПОКРОВИ ПРИ УАПЦ У МЮНХЕНІ

МЮНХЕН 1948

В І Д В И Д А В Ц І В.

З вірою в поміч Божу та надією на твою, дорогий читачу, до нас прихильність, подаємо в твої руки оце перше число нашого „Д з в о н у". Щоби виправдати потребу існування його, висвітлити ті завдання, що їх ми обрали собі, як напрямні, та окреслити мету, якій має служити наш вісник, - ділимося своїм щирим словом.

Передусім - щодо потреби видання. У нас на еміґрації не можемо нарікати на брак друкованого слова. Маємо справді багато різного роду видань, тому може й не один дійде до нас голос, що наш орган є зайвий.

Так, ми свідомі того, що читати ми вже маємо що, але популярно-релігійного органу у нас таки ще й досі немає.

А тимчасом на наших очах зростає покоління, яке від дитинства виховувалося без Бога, виховувалося в умовах безоглядного заперечення релігії. В наслідок цього ми є свідками відсутности молоді в церкві навіть в такі великі дні, як дні Страстей Христових і Його Світлого Воскресіння.

Непоганство в релігії, незгода і розкол в У.А.П.Церкві, безпринциповість світоглядових концепцій, заник традицій, конфесійні, групові та реґіональні антаґонізми - ось кукіль на нашій, кров'ю і сльозами политій, національній ниві.

Духова криза людства - ознака сучасної доби. Світ поступово і виразно ділиться на два табори: християнський світ любови і краси, та антихристиянський світ ненависти, рабства і руїни, а на обріях зарисовуються привиди нового катаклізму - третьої світової завірюхи.

Ворог християнства, ворог людства розіслав по всьому світові своїх сіячів зла і деспотії. Їх дій не бракує і між нас.

І тому - не широка сваволя в думках і дії, не примха фантастів попасти до історії, а щире християнське бажання ДАТИ ДУХОВИЙ ХЛІБ ЙОГО ПОТРЕБУЮЧИМ - спонукує нас взяти на себе це нелегке і відповідальне перед Богом, Батьківщиною і тобою, шановний читачу, завдання.

Будемо дзвонити проти диявольських сил безбожництва, проти життьового опортунізму та байдужої обсервації агресії зла, проти зневіри та за активне включення до боротьби за Правду Божу.

Будемо кликати на шлях до вічного і прекрасного, до християнсько-суспільних чеснот, ідеалів любови та братерства.

Ми будемо дзвонити про нашу сплюндровану, деспотом в рабство закована, Батьківщину.

Будемо дзвонити про давню славу дідівщини, преславні традиції прадідівської віри та підвалини нашої української церкви.

До Вас, улюблені у Христі брати та сестри на вигнанні, звертаємось з нашим кличем: єднаймося біля церкви Христової, в Ній шукаймо сил до змагу за Віру і Батьківщину!

Надіємось на Вашу прихильність, сподіваємося Вашої підтримки в співпраці, пам'ятаючи про слова Св. Апостола Павла, що - "Віра без діл мертва є".-

К о л е г і я.

М. Байдак

Сповідь.

Оксана стоїть у церкві. І їй здається, що всі, геть усі , споглядаючи на неї, мовчки засуджують її за те, що було, що відійшло у минуле... А в кожному спогляді людей її хоробливо уява відчуває докір: „Он, бач, прийшла й та, що завжди минала, осміювала церкву Божу..." Так, вона її минала довгі роки... А тепер прийшла, бо наказало серце, бо якась підсвідома сила владно спрямувала сюди її кроки. І от тепер вона тут, де солодким незнаним чуттям ущерть переповнюється серце і де водночас, немов розпечене залізо, пече її сором...

Хор розпочав якусь незнану їй мельодію і обличчя людей осяяло спільне почуття. І вже не чути того шепоту і вже ніхто не поглядає на неї. І тане, згасає, і геть зникає почуття сорому, а серце все більше наповнюється новим, зовсім новим, солодко-незнаним почуттям , ніби хтось невидимо торкається найніжніших струн її душі і бренять вони акордами любови до всіх і стають щирими, знаними й рідними всі обличчя навколо, і юні, і вкриті зморшками старості... І очі у неї стають вохкими...

Виносять Плащаницю і всі йдуть прикладатися до неї. А у серці знову сумнів: чи ж має вона право на це? Вона, що так довго й уперто минала Божу церкву, що до сьогодні ходила й до кіна, і на вистави, але не сюди?..

Ні, має право, бо ніхто інший, як Той, Кого знаменує Собою Плащаниця, сповнив тепер ущерть її серце таким чуттям, таким сяйвом щастя і любови, яких вона ще ніколи і ніде не відчувала. Має право, бо Він, як їй це говорили ще у дитинстві, кличе до Себе всіх, заспокоює їх і прощає всіх, спрямовуючи на добру путь. Отже, Він може дасть і прощення їй.

- Милосердний Боже, прости мене грішну, - шепоче Оксана, стаючи на коліна і цілуючи Плащаницю...

Увечері її знову мучили сумніви, але їх вона подолала і пішла сповідатися.

- Грішниця я, я ніколи до церкви не ходила, я й молитися забула, я безбожницею була. Немає мені прощення від Бога, немає... - і раптом рясні сльози зросили її обличчя.

- Заспокойся, моя дитино, - ласкаво промовив священик. -Заспокойся і скажи перед Святою Плащаницею все, що мучить твою душу.

- Так, отче, все роскажу, на це прийшла я. Поможіть!..

Крізь сльози Оксана почала розповідати трагедію свого життя.

-Мій батько був священиком і я щовечора молилася перед іконою

й у моєму серці був Бог і була в ньому радість світла і віра. Проте, це було так давно. Я тоді не вміла ще читати, але вже знала молитви. Ну, а потім уночі прийшли до нас енкаведісти і забрали батька. Більше його я не бачила. Пізніше один селянин, що сидів разом із ним, розповідав матері, що після надлюдських катувань не витримало його змучене серце і вмер він у в'язниці з молитвою - за Україну і за нас з мамою - на устах...

- Невдовзі вмерла й мати, а мене узяла до себе моя тітка, молодша сестра матері. Її чоловік був партієць і займав якесь відповідальне становище в уряді Советської України. Але він мав людське серце, бо я, дочка репресованого петлюрівського священика, жила в їхній родині як їх дочка. Він рішуче наказав мені нікому і ніде не говорити ні про батька, ні про матір. Я почала ходити до школи і поступово втрачала Бога у серці. Була піонеркою. А пізніше - комсомол... Безконечні збори, вивчення Леніна й Сталіна і... мені зараз соромно, я боюсь про це казати... й антирелігійна робота...

- Отче, чи буде мені колись прощення від Того, Чиє ім'я я мішала з брудом; від Того, Кого я зневажала, зневіру до Кого я сіяла?...

- А потім дядька теж заарештували. Мене виключили з комсомолу і разом із тіткою вислали до невеличкого села у Північнім Казахстані. Жили, бідували серед чужих людей. А потім я поїхала на Далекий Схід і там закінчила медичні курси, працювала сестрою у лікарні. Недовго це тривало, бо розпочалася війна і доля мене кинула на фронт. Тут остаточно впала полуда з моїх очей. Я зрозуміла справжній зміст, справжнє диявольське обличчя советської влади. Нам говорили: „За родіну!", - але я, озираючись навколо, шукала її і бачила лише суцільний московський кацет...

- Проте облуда, засіяна комсомолом, щодо релігії, ще не спала з очей моїх. І я навіть тоді, коли гукали бомби і рвалися ґранати, коли смерть маяла крилами над нами, я не мала Бога в серці. Був лише тваринний жах. І мені було якось дивно, що у хвилини смертельної небезпеки і деякі сестри, і поранені бійці, і навіть дехто з офіцерів раптом згадували слово „Бог" і прохали Його помочі.

- Потім - полон... табір... Берлін. Знову бомби. І знову - і наші і дехто з німців - згадували Його ім'я. Ну, а я - я мовчала...

...І от у недалекому минулому, коли всі, всі ходили до церкви, - я її минала, бо ж так багато у Мюнхені кіно і вар'єте... Лише раз, випадково, зайшла з подругою до чужої церкви. Чужі, незрозумілі слова не

хвилювали серця. Потім я була в Авгсбурзі і там, чекаючи на поїзд, зайшла оглянути старовинний собор. Оглядала середньовічні барельєфи і фрески і раптом зір мій зупинився на обличчі Розп'ятого на хресті. Краплини крови на Його ногах і осяяне водночас і стражданням і радістю обличчя... А потім я захорувала. Лежала дома одна майже без допомоги, бо до шпиталю Швабінгу мене не взяли, я, бачте, не ДП, а до німецької лікарні не було кому потурбуватися мене примістити. От я і лежала одна, віч-на-віч з нестерпними болями й думками. Лікар сказав господині, що стан здоров'я дуже поважний... Надійшла ніч... Я знову одна... Жити, жити так хочу!...

- І тут раптом переді мною так ясно, так виразно повстав Хрест і Той, Хто віддав життя Своє на ньому. І якби промовив до мене:

„Ти житимеш, доню моя, і серце твоє ще просвітиться любов'ю до Мене".

-Ранком мені трохи покращало і я попросила у моєї господині Євангелію. Читала її чужою німецькою мовою. Але вже не чужим був її зміст мені. І серце переповнювало щось, якесь незнане почуття. І... - сльози з очей Оксани впали на Св. Євангелію і руку священика... - і от бачите, отче... я тепер прийшла до церкви... Я вже маю Бога у серці. Але - чи ж простить Він мене?...

Священик перехристив накриту епітрахілью голову Оксани:

- Простить, доню. Він уже простив. Він прощає всіх, хто з чистим серцем приходить до Нього.

Другого дня у суботу Оксана причащалася Святих Дарів. А опівночі, коли осяяна безліччю свічок церква переповнилася людьми, Оксана вже без пекучого сорому стояла у церкві і молилася, щиро молилася Всевишньому за Україну, за упокій душ батька та матері і за мільйони таких, як вона, людей, що стали жертвами червоного диявольського Молоха. І молилася за те, щоб Бог Праведний просвітив її душу, загартував її сили для добра, для боротьби за рідну Батьківщину...

- Боже, спаси Україну! А мене настанови на праведну путь!...

Церкву наповнює чистий голос священика, того священика, якому вона відкрила своє серце.

Безмежна радість у його словах :

- Христос Воскрес із мертвих, смертю смерть подолав...

- І тим, що в гробах - життя дарував,-підхоплює хор.

Так - подолав. І Оксана почуває, що вся її істота у цей святий момент очистилася від усякої скверни, що і її душу воскресив Той, Хто вмер і воскрес.

x
x x

...Уа!... Уа!...
Товпа розлючена ревіла,
А Ти - благословив,
І поцілунок зради - простив.
Гора... терня чорне і стежка непробита...
Тут - під тягарем Хреста -
Ти падав, на розп'яття ідучи;
За Всих - на все!
Така була воля Твоя.
Заплаканій сироті Матері
Привіт останній слав Ти з Хреста.
„Вернусь!... Не ридай, Мати"...- благав;
І жовчі чашу випивши до дна -
„С п о в н и л о с ь" - прорік.
-"-
...Плащаниця... Ніч... і сад...
І гріб осиротілий у саду...
Геть камінь і сторожу!...
Спогляньте - зоря... світає...
Третій півень співає,
Вже фіялки, вже проліски
В саду цвітуть, -
Щоб гріхом і кров'ю
Змучена земля
Пізнала Правду радости життя;
Щоб оновилась безсмертям Того, -
Що вмер за Всих, - за друзі своя.
І Ви, що страха ради іудейська,
Сховались - не повірили і від Мене відійшли.
Прийдіть - спогляньте, - це не пізно,
Це Я - Хомо! Ось рани Мої!...
Дух Мій за меч візьміть,
Тільки сповнений Ним -
Переможе смерть.

Є.Ф-ко - М-ко.

ПРОВОДИ.

...Пам'ять про Них буде з
роду в рід...

Великодні свята святкувалися колись в Україні цілий тиждень. Дарна неділя /Хомина/, а в понеділок „Проводи". Цим традиційним святом, тобто поминками родичів, закінчувалися свята Воскресення Христового, а святі вечори продовжувалися аж до Вознесення.

В провідний понеділок в церквах служилась заупокійна служба Божа. З столів забіралися „постовики" /шклянки з медом/, що стояли в церкві протягом посту, і люди з Хресним ходом, на чолі з священиком, ішли на „гробки", на цвинтар, помолитись за спокій душ полеглих рідних, дух яких цілий тиждень перебував з ними.

Яка краса цього нашого християнсько-народнього звичаю!

Молодь заздалегідь поправляла могилки, садила деревця, сіяла квіти. Перед приходом процесії на цвинтар могилки прибiралися ще краще. На них паска, коливо, крашанки й писанки, а часто й вся могилка обсипана пролісками, солодощами й оріхами. Це - для втіхи найменших, - вони більше ласки у Господа мають, і вдячне слово їх покійного скоріше почує Милосердний. Так говорили колись діди-прадіди наші.

Над більшістю могил священик затримувався, служив скорочену панахиду, а обійшовши з хресним ходом увесь цвинтар, служив загальну панахиду.

Жіноцтво приготовляло на цвинтарі спільні поминки. До цього не вживалося столів. Білі скатерті слалися на траві. Щедрогостинне жіноцтво зносило з дому стільки всього, що й за три дні, здавалося, не з'їсти того.

Замість „Вічна пам'ять" - „Христос Воскрес!", благословення і скроплення святою водою страв братнього обіду - і всі слідом за священиком сідали за обід.

Дівчата, скромно зодягнені /без вінків на голові і червоних стяжок/ наввипередки прислуговували учасникам обіду.

Скільки незлобивих слів, спогадів любови і непримушеного пієтизму було при цій урочистости! Як від кожного чулось гли -

боку щирість і радість всепрощення!

– „Царство їм небесне! Нехай Господь простить согрішення їх і помяне у Царстві Совїм!" – так промовляли розчервонілі від випитої вареної сивенькі дідусі й бабусі наші.

Треба згадати, що горілки при спільному обіді на загал не пилося. Її заступало вино, а в більшости – варена. Хто ж не пригадує з нас смаку й запаху її?!

По відході священика і хлопців з корогвами й іконами,-більшість людей далі продовжувала обід. Тепер вже не обходилось і без чарки приправленої тернової запіканки.

Ген далеко по-полудні розходились вдоволені люди з брат – ського обіду, але не спішили до дому.

Один другого просив, благав, за рукав тягнув: –„зайдіть в гості, рідних і родичів спомянемо!".

Нераз сиві дідусі підсунуть бувало шапки, обіймуться як брати і з пісенькою один другого з поминків відпроваджують і до пізного вечора.

Це було колись... Яке миле, рідне і в споминах святе!...

З днем нашого національного зриву до Волі, тисячі могил перших Борців за Вкраїну з'явилось по полю. Край наш милий зросився кров'ю і сльозою.

До традиції проводів на землях Волині, Холмщини, Галичини і Закарпаття приходить нова традиція – вшановання памяти Бор – ців за Волю.

Багатотисячні процесії з духовенством і вінками за десятки кілометрів ідуть маніфестаційним походом віддати поклін тіням полеглих. Ворожа поліція безсила і, боючись народнього гніву, в житах і кущах ховається.

За хвилину могилу вкривали сотні вінків, сплетених дбайливими руками молоді.

Еміґранти-Петлюрівці в Олександрові Куявському памяти полеглих побратимів насипали братній курган-могилу. Тут з року в рік урочисто збиралися вони зі всієї Польщі вшанувати память полеглих побратимів та згадати своє колишнє минуле.

А сьогодні... Край у руїні... А ми – на далекій чужині. Осиротілі могили рідних оборонців наших бур'яном поросли на

рідній землі, а доступ до них стереже косе око московського окупанта.

А на чужині...Скільки ж часто забутих сиріток-могил братів наших. Хто відвідає їх на Проводи? Чия рука усуне наш національний сором з них - заваленння и дикий бур'ян - і посадить квіти? Чиє благородне серце хоч на хвилину геть відкине солодку мрію про дочесне життя в „заокеані" і заопікується ними?

На тобі, українська молоде Пласту, шкіл і СУМ-у, нехай спочине цей почесний обов'язок!

Тішимось відвідинами твоїми найвищих вершин Альп, але одночасно кличемо до твого шляхетного серця: споглянь на могили братів своїх, полеглих на чужині! Спб..., як чужинці кивають над ними головами, прислухайся до голосу їх і виконай перед Богом і полеглим братом свій обов'язок християнина і брата!.

Т.Мокіївка.

- " -

ЛЕСЯ УКРАЇНКА.

НАДІЯ.

Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна:
Надія вернутись ще раз на Вкраїну,
Поглянути ще раз на рідну країну,
Поглянути ще раз на синій Дніпро, -
Там жити, чи вмерти, мені все одно.
Поглянути ще раз на степ, могилки,
В останнє згадати палкії гадки...
Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна...

- " -

Парафіяльна Рада У.А.П.Ц. в Мюнхені сердечно вітає ЙОГО ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕНСТВО/ ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННІШОГО ВЛАДИКУ ПОЛІКАРПА, Митрополита У.А.П.Ц., Святійший Собор Єпископів з їх Богом береженою Паствою в Україні і на чужині, з Світлим Днем торжества із торжеств -

Х р и с т о с В о с к р е с !

-"-

Братство Св.Покрови при У.А.П.Ц. в Мюнхені сердечно вітає парафіян нашої церкви і всіх братів і сестер в Україні і на далекій чужині - нашим радісним, традиційним

Х р и с т о с В о с к р е с !

Нехай любов до Воскресшого Христа і глибока віра в Його Милосердя сповнять змучені серця наші та зміцнять єдність нашого духа й чину!

- " -

Т. ШЕВЧЕНКО.

З поеми „Тризна".

...„О, Святая!
Свята Батьківщина моя!
Як поможу тобі в одчаю, -
І ти закована, і я....
Скажу тиранам Божу волю, -
Не зрозуміють, не приймуть -
І на твоїм широкім полі
Камінням вісника поб'ють!
Знесуть високії могили
І понесуть їх словом зла!
Тебе убили, розчавили
І восхвалить заборонили
Твої колишнії діла!
О, Боже Сильний і Правдивий,
В Твоїй руці життя і смерть,-
Вдягни у славу свою твердь
І сотвори святеє диво -
Воскреснуть мертвим повели!
Благослови возстать собором,
На подвиг новий і суворий -
На чин іскуплення землі,
Землі, повитої в неславу,
Стократ политої криваво,
Колись п р е с л а в н о ї землі!"

Переклав О.Стефанович.

- " -

ПАМ'ЯТІ СИМОНА ПЕТЛЮРИ.

„Сім куль... сім літер в слові..."
Сказав колись хтось значуще і сміло,
Віддавши честь високому чолові,
В одне з'єднавши тим: ідею, смерть і діло...

Від триста літ закуті спали покоління,
Носивсь лиш дух, а навкруги - руїна;
Аж Боже захотіло Провидіння -
Й тоді повстали з них: Петлюра й Україна.

З гетьманів гетьман, вождь вождів і отаманів,
У сивій шапці і простій чмерці,
Порвав свій край до волі із кайданів.
І впав для нього Він в тяжкім нерівнім герці.

Десятиріччя йдуть, минуть ще роки може, -
Та дух живе! Хоч навкруги руїна, -
Воскресне люд, і правда й слово Божі,
Воскреснуть з ними теж: Петлюра й Україна!

„Сім куль... сім літер в слові"...-
Сказав колись хтось значуще і сміло,
А нація вклонилася чолові,
Поклявшися Йому - ідею здійснить ділом.

М. Колос.

„Українці самі не знають, кого мають серед себе. Вони знають: Петлюра видатний редактор, патріот, громадський діяч тощо. Все це правда, але не все правда. Петлюра безконечно вищий за те, що про нього думають. Він з породи вождів, людина з того тіста, що колись у старовину закладали династії, а в наш демократичний час стають національними героями. Живе він серед несприятливих умовин і не може себе виявити. Та хто знає, чи не зміниться все навкруги. А коли зміниться - він буде вождем українського народу..."
/Акад. Корш/.

ЗА ХРИСТИЯНСЬКИЙ СВІТОГЛЯД УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

Належимо до народу, що віками йде тернистими дорогами. Як та чайка, оспівана в наших народніх піснях, звиваємо кожний раз гніздечка при битій дорозі. Але мимо найтяжчих обставин і серед найжахливіших бур історії не тратимо віри в краще майбутнє.

Оберігання віри батьків наших серед найжахливіших умовин поневоленого життя та великі сяги в кожній галузі, що їх безперечно маємо на еміграції, свідчать про те, що вміємо заховувати відповідний спокій та рівновагу духа. Але одночасно попадаємо нераз у шкідливу скрайність, в обличчі вирішних моментів, напруження житевої ситуації, передчасно нераз чуємось спокійними і в хвилинах радости і надійних перспектив не вміємо цілком позбутись ознак суму, пригноблення, апатії, світоглядового та вольового розпорошення і духової індиферентности до питань істоти життя та до питань, диктованих потребами часу. Звичка... Звичка, що в галузі технічної праці є благословенням, у відношенні до духового та інтелектуального життя стає початком застою, а навіть початком духової смерти. Вона неначе сон, в часі якого неприятливі нам сили сіють кукіль на нашій пшеничній ниві... А тимчасом коло історії крутиться і не чекає на пробудження. Вже не раз в нашій історії воно крутилося, застаючи сплячих тоді, коли інші на вівтарі своєї Церкви й Батьківщини життя своє ложили.

Живемо в переломовий час, в найжахливіший момент історії. Майбутнє наше зарисовується серед руїн матеріяльних і моральних. Воно неясне й непевне, бо, з одного боку, стоїмо ми на верхів"ях чудових досягів техніки, а з другого боку, на грані морального занепаду, що проявляється у громадському житті. З цієї причини починаємо здавати собі справу, що ми однаково близькі так до нової епохи всебічного розвитку життя народів, гармонійного розквіту віковічної людської культури й добробуту, як і до цілковитого життевого хаосу, до епохи остаточної катастрофи людства. Атомова енергія, якої ім"ям дехто називає грядучу добу, може послужити великою будучою силою життя людства, або, як показала остання війна, - силою тотального його знищення. Що спричинить одну з тих можливостей? Боїмося жахливої можливости, але одночасно чуємось не раз безпорадними і в боротьбі за краще завтра йдемо по лінії найменшого опору, створюємо різні приписи, обвинувачуємо самі себе, а не шукаємо причини зла й непевности в думці людини, в її світогляді, в її моральному світі, що є носієм найвищих вартостей життя і одночасно, коли цей світ не опертий на вічних правдах Божих, є носієм тих руїн, що нас оточують, носієм голоду, нищення людей і смерти. Серед духової непевности й моральної пасивности кукіль процвітає, зло продовжує свій похід по світі. Злом просякають цілі суспільні групи. Позначується тим більший моральний занепад, що серед нього помічаємо багато суспільних груп таких, які в теорії голосять найкращі засади правди і справедливости, а в практиці свого життя дають докази цілковитого звиродніння людини, докази за -

трати основних принципів, що вирішують життя одиниць і суспільства.

Але з ласки Божої в кожному занепаді криються зародки відродження. Є вони багатонадійні і сьогодні. Під впливом жахливих страждань недавнього минулого, розуміння сучасного положення та інтуїтивного підчування, що так далі бути не може, коли має бути збережена взагалі вартість життя людини й культури, людство в кращій своїй частині почало бачити причину сучасних труднощів передусім у моральному занепаді людини, а далі почало підкреслювати необхідність її відродження на базі повернення до Христа. Тому то сьогодні щораз частіше і в світській пресі, на різних громадських і політичних конференціях, в парляментах західніх країв та в офіційних заявах їх найвищих кругів, на які звернені сьогодні очі цілого світу, лунає заклик повернення до Христа, що показує єдино правильний шлях життя, який забезпечить тривалий мир на землі, правдиву соціяльну й національну справедливість та гармонійний розвиток людського духа і матеріяльних відносин у суспільстві. Так серед болю і страждань по останніх катаклізмах зарисувався глибокий християнський рух, що охопив собою, хіба перший раз в історії, всі шари суспільства найбільш прогресивних народів світу. На особливу увагу в цьому християнському русі заслуговує факт широкого заінтересування проблемами християнства, як рушійної сили людства серед політичних, журналістичних та наукових кругів, що довело останнім часом до ряду нових, пересякнутих християнським сприйманням буття світу наукових гіпотез та висновків, якими започатковується нова доба в науці.

Але тут мусимо в жалем підкреслити, що так справа стоїть серед інших народів західнього світу. Серед нашої еміграції, найбільшої еміграції в світі, еміграції, що заіснувала на релігійному й політичному ґрунті, - цей новий релігійно-культурний рух не знайшов дотепер більшого і виразного відголосу. У світоглядово-ідеологічному відношенні ми на превеликий жаль розпорошені. Віковічні наші позитивні властивості, глибокі потенціяльні моральні сили, що їх джерелом була віра в Бога і що завдяки їм ми пережили найжахливіші моменти нашої історії, мимо пережитого жаху останньої війни, мимо вирішного історичного моменту, не переведені ще зі стану статики у стан динаміки, у сферу активного формування нашого світоглядового й морального "я", у стан будови нашого національного фундаменту, без якого не може устояти твердо жадна наша праця. Чому приглядаємося пасивно, як витворена світоглядова пустка заповнюється принагідним змістом, як чужа й своя, відірвана від духа землі нашої рука, сіє кукіль по нашій ниві? Чому не звернемося з повною вірою і переконанням до цієї сили, що була поштовхом нашого зростання у минувшині, протягом віків себе виправдала, була початком нашого свідомого заіснування, як нації, періодом найбільшої слави, початком глибокого, повновартісного життя нашого народу? Цією силою було у нас християнство і тільки християнство! Зерно його впало на відповідний психічний ґрунт нашої людини. Україна, віддавши християнству свою душу й серце, осягнула глибокий життєвий розум, сповнилась глибокої ідеї, що видобула з неї максимум життєвої енергії, організаційних здібностей та творчої ініціятиви; почула себе носієм вищої правди на цілому сході Европи.

Саме з цього моменту починається повне духовне життя українське, українська державність. Менше, ніж через століття, слабо роз-

винені, розбиті на групи слов"янські племена полян, деревлян, сіверян і інш. вже становлять собою величезну державу Ярослава Мудрого, яка простягається від берегів Балтійського моря до Чорного моря і від Волги та Дону до Сяну та Дністра. Як з-під землі, виростають манастирі, перші носії культури й цивілізації, школи, бібліотеки, збірник "Руська Правда", як зразок правних норм на століття для цілого сходу Европи. Посли наймогутніших держав Европи з великою пошаною прибувають на Україну, перебувають на дворі київського князя, пропонують руки своїх королів, принців дочкам Ярослава, Анна стає королевою Франції, Олена королевою Угорщини, дві другі дочки - герцогинями й маграфинями німецьких князівств. Сини Ярослава приймають простягнуті руки принцес шведської і чеської. Сам Ярослав одружується з дочкою шведського короля. Славний собор св. Софії в Києві будується ще візантійськими майстрами, але по короткому часі, не більше, як за кілька десятків літ Михайлівський манастир будується вже не тільки нашими майстрами, але містить в собі смілі та глибокі шукання української національної архітектурної ідеї, перелицьовуючи конструктивну форму Візантії в декоративну форму України, зв"язуючи її зі своєрідним українським окруженням, особливостями освітлення, з місцевою людиною та її психікою. Витворюється своєрідня українська архітектура. Так позначилось християнство в початках нашої державности, у визначенні напрямку та сили нашої культури. Візьмемо інший приклад з нашої історії. Вплив християнства на окрему людину. Пригадаймо собі образ нашого князя Володимира Великого перед прийняттям християнства й по його прийнятті. Під впливом якої сили, коли не християнства зникла у нього шорсткість, а навіть жорстокість у відношенні до своїх підданих? Під впливом якої іншої сили, як не християнства, стає він таким лагідним і добрим, що доручає розвозити харчі найбіднішим та влаштовує загальні обіди для киян на княжому дворі? Чи не нагадує нам це чудове перемінення Савла, пізнішого Апостола Павла?

Перед нами постать пізнішого періоду нашої історії, постать гетьмана Івана Мазепи. Постать державного мужа европейського маштабу, постать творча у кожній галузі життя, постать певна себе, а одночасно... чим це пояснити? Цей гордий вождь народу, сивоволосий вже гетьман, у найбільш складних моментах своєї політики та життя нашого народу кожний раз їде до Печерсько-Вознесенського манастиря, щоб у синівській покорі розповісти всі свої думки та сумніви та порадитися з старенькою своєю матір"ю - ігуменею цього манастиря. Хто не відчуває і тепер того спокою душі, з яким вертався великий гетьман до своєї столиці в Батурині, взявши під увагу ради матері, дані йому по сердешній молитві? До кого не промовляють прості, але чарівно-сильні її слова: "Сину, бійся гордости. Пам"ятай завжди, що ти слуга Бога й народу нашого "?

Перед нами ще одна постать часів неволі, часів, в яких здавалось, вмерла наша нація ціла, тільки він один жив повним високим життям, тільки він один запротестував проти національної смерти нашого народу. Постать нашого національного генія Тараса Шевченка. Що за сила тримала його на верхів"ях національного духа в ті трагічні часи нашої історії, в умовинах духового усамітнення? На основі його щоденника, листів до сестри Катрі та поетичних творів бачимо, що це було знову християнство, його високе розуміння та

сприйняття. Можемо сміло сказати, що світогляд його та ціла діяльність у сучасній йому жорстокій неволі базувались передусім на його релігійності, глибокій вірі в Бога, як ідеал найвищої правди, добра і справедливости. Релігійність передусім дає йому силу пережити все найтяжче й вірити мимо всього у воскресіння України, дає йому той глибокий віддих, ту ширину й глибину його морального стану - духового світу, в якому, з одної сторони, проявляється національний пророк, духовий провідник народу, як сказано в "Перебенді" - "один він серед усіх, як сонце високий", а з другої сторони, - слуга народу, якому все одно, чи буде він жити в Україні, чи ні, щоб тільки Україна жила, - повний скромности, християнської простоти й покори, якого вистачить тільки пом"янути "не злим, тихим словом". Ота ширина й глибина його морального стану, та безмежна сила впливу на читача, так проста у своїй формі, а так одночасно скомплікована у своїх позитивних наслідках, ставить поезію Тараса Шевченка на найбільшу височінь, якої колинебудь досягла людська думка. Тому, нічого дивного, що високоавторитетний шведський вчений Єнзен пише про нашого поета: "Шевченко був не тільки національний поет, але також універсальний світоч усієї людськости."

Так само глибоко-релігійними були всі інші визначні мужі України у минувшині та є ними визначніші постаті нашого народу тепер.

Ось факти, що закликають нас до поглиблення нашого релігійного життя, до боротьби з релігійною індиферентністю, що її помічаємо особливо серед молодого покоління. Повернімо образ духової величі нашої людини, що серед нас вже існувала та потенціяльно в нас дрімає, повернімо джерело її сили й росту! Занехаймо творити історію від себе, а продовжуймо її, від славних днів нашої минувшини почавши! Не заперечуймо себе, а систематично розвиваймо! Не ослаблюймо своєю пасивністю, а піддержуймо активно цей, покищо стихійний, протест частини нашої еміграції проти затрачування таланту, яким обдарив нас від віків Всевишній; проти затрачування у практиці нашого еміграційного життя у різних суперечках і групових антаґонізмах тих моральних вартостей, що віками, серед найстрашніших бур нашої історії, зберегли нас як націю; проти затрачування тих перлин релігійно-ідеалістичного світогляду, що завдяки їм ми могли стати у минувшині вирішним чинником культури й цивілізації на цілому сході Европи, світогляду, на якому мусить опертися сьогодні кожний, передусім поневолений нарід, коли не хоче блудити, а хоче успішно поборювати руйнуючий матеріялізм, хоче, врешті, стати вільним і жити повновартісним життям. Дух і потреба часу нашого закликають нас до особливого розбуджування в нашій національній свідомості духа великих прадідів наших, духа Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Мономаха, Мазепи, Митрополитів Іларіона, Могили, духа Шевченка й всіх інших визначних постатей нашої історії, що дослівно всі виросли на ґрунті глибокого розуміння й сприймання ідей християнства. Від них маємо навчитися справжньої любови до Христа, своєї Церкви й поневоленої Батьківщини, навчитись бачити межу між особистим і загальним, навчитись від них відповідати за виконання своїх обов"я-

ків перед найвищим поняттям людського сумління й перед Богом.

Остання жахлива війна остаточно нас переконала, що хвороба душі людини, порушуючи відвічні засади добра й справедливости, згубніша, ніж хвороба тіла.

Відхилення від круга світоглядово-моральних вартостей, що органічно й віками наростали, збільшило нашу податність на різні шкідливі антихристиянські і антинаціональні впливи, суперечні з нашими психічними властивостями та потребами нашого народу, що причинились в основному до цього, що історичний момент I світової війни застав нас не цілком приготованими та здібними до створення самостійної держави. Ці самі моменти є причиною сучасного розчіплення волі нашої еміграції.

Кукіль, посіяний різними матеріялістичними течіями, проявив себе у цілій руйнуючій повноті. Наближається час жнив. Треба цей кукіль вирвати, щоб пшениця наша, посіяна нашими славними прадідами, могла скоріше дозрівати. Перед нами тільки два шляхи: або шлях історично-виправданий, шлях християнства, або шлях духово-морального хаосу, серед якого, хоч багато героїчних зривів, хоч багато рухливости у кожній галузі нашого життя, трудно сподіватися тривалих вартостей, трудно бути певним, що не змарнуємо грядучого моменту, в якому маємо всі дані на те, щоб наша Церква й наш нарід зайняли своє історичне місце на сході Европи.

Ставши на перший шлях, ми будемо продовжувати діло батьків наших на сході Европи; усуваємось від тієї ідеологічно-світоглядової неясности, що не тільки у недалекому майбутньому мали б принести нам великі шкоди, але одночасно завели б надії західнього світу, що дивиться на нас, як на форпост християнської культури й цивілізації на сході Европи. Таким форпостом ми були колись, є сьогодні і залишимось ним віками. Маючи тут на еміграції повну свободу духового розвитку, ми всі повинні в першу чергу усвідомити цю історичну та життєву конечність нашого народу. Усвідомлення шляху історичного розвитку нашого народу, що як нація скристалізувався під впливом християнства, допоможе нам у шуканні внутрішнього миру серед еміграції поглибити серце наше й у доборі шляхів свідомого побуту на чужині - збагатити розум наш!

Сконцентрування нашої уваги на тих основних питаннях нашого буття і конкретний чин наш, поглиблений тими чинниками серця та розуму, запевнять нам світле майбутнє у вільній, самостійній, християнській Україні!

ЛИЦАР ЧИНУ

25 травня 1926 року на брук Парижу впало струджене тіло Голови Дирекгорії УНР і Головного Отамана Військ України, СИМОНА ПЕТЛЮРИ.

В час, коли все оживало, раділо і цвіло, - зів"яла найдорожча квітка української нації, перестало битись дороге серце Її Вождя і Натхненника.

Сім підступних стрілів скритовбивця, сім смертельних куль з пістоля запроданця Шварцбарта прошили безборонне тіло, щоб раз на завжди скінчити з Україною і Петлюрівщиною, щоб раз на завжди викреслити з життя світу Україну і Петлюру.

"Поражу Пастиря - і розбіжиться стадо",- так думав і так діяв відвічний ворог України - Московія. Так думав і так хотів криваво-червоний Молох.

Та помилився ворог в своїх сподіваннях.

Петлюра і Петлюрівщина - живуть! Вони будуть жити і діяти, поки живе українська нація. Вони, як Хмельниччина і Мазепинщина, будуть жити і діяти вічно.

Ще може не надійшов час для повної і всебічної оцінки величности історичної постаті С.Петлюри, як державного мужа і провідника нації.

Але цих 22 роки від часу Його трагічної смерти, тяжких і трагічних 22 роки для нашого народу, вистарчають, щоб ствердити невмирущість і реальність творчости, безупинної дії ідей і чинів нашого Вождя.

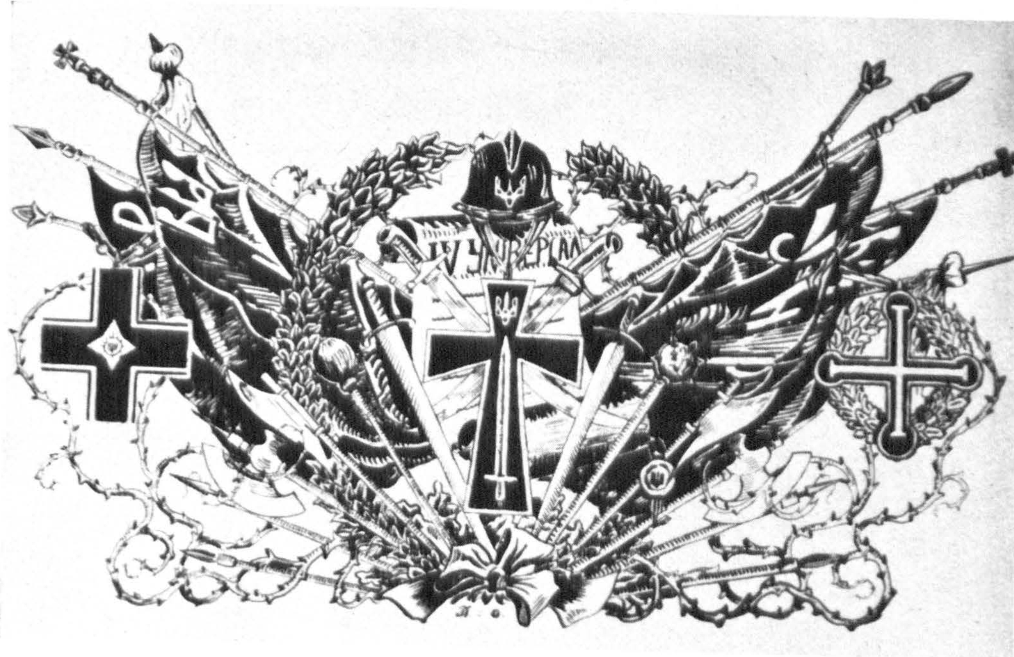
Симон Петлюра був не лише Провідником збройної боротьби українського народу.

Був Він перш за все с и м в о л о м цілої епохи і найвищим втіленням незломної віри й волі українського народу.

Сила Його велитенського впливу на широкі українські маси, для яких саме ім"я Петлюри було втіленням їх поривів, бажань і сподівань, ім"я, що притягало серця і розум цих мас, - не було випадковим.

Ім"я С. П е т л ю р и виросло з глибин українських мас. Воно було органічно з ними зв"язане, втіливши в себе не лише




IV УНІВЕРСАЛ

прагнення своїх сучасників, а й прагнення цілих поколінь. Ім'я Петлюри було витвором безупинно діючої стихії Духа Нації.

Передбачаючи неминучість збройної боротьби з Московією, С.Петлюра з початком революції 1917 року перший кинув гасло „До зброї!" і сам же перший став в збройну лаву на чолі „Слобідських гайдамаків".

Не в золотом шитому жупані, а в сірій стрілецькій шинелі, не з булавою, а з рушницею в руках, не в величному палаці, а на полі бою за Київський Арсенал започатковує і до останньої хвилини свого життя безстрашно боронить С.Петлюра українську самостійність.

Не торг за впливи і концепції, не егоїстична пиха, не мертва декларативність, а відданість ідеї до самопожертви та безупинна вперта праця виключно для добра свого народу - було святістю і життєвим дороговказом С.Петлюри.

Ось найвищі чинники реально-діючої сили духа, що наповняли лицарське серце Отамана, що так безмежно полонили серця українських мас, а зокрема - їх збройну силу.

Тільки завдяки їм українські збройні сили могли протягом трьох років переможно протиставитись мілітарно незрівняно сильнішим ворогам.

Раз і назавжди розбито, знищено московський „общий каталок", скапітулювали і всі його відновлювачі, - відроджено несмертельність України.

Зникли всі, діючі в часі революції, протибольшевицькі сили, але Петлюра і Петлюрівщина лишалися непереможніми. Такими лишаються вони й сьогодні, на 30-му році боротьби.

„Ми не програли, не скінчили боротьби, ми тільки відійшли, щоб переформуватися, зміцнити свої ряди", - чуємо заповітний наказ С.Петлюри по переході за Збруч.

Свої дрібненькі людці, запаморочені пихи й заздрости, закликів С.Петлюри „не чули", величности Його чинів не помічали та кидали Творцеві української державности під ноги колоди...

Але ворог знав діючу силу ідей Петлюри, добре розумів її й оцінив.

І тому - не однією кулею, ні, тільки сьома,- наказав Кремль своєму агентові прошити серце Борця-Велетня за Соборну Українську Державу.

Його ж вірному послідовникові, Полковникові Є.Коновальцеві, визначив вже не сім куль, а навіть пекельну машину.

Сотні тисяч трупів в льохах ЧК, ГПУ, НКВД, Сибір, Соловки, Казахстан і Колима, - Винниця й 7 міліонів замучених голодом, - ось методи здичілого ворога в боротьбі з безсмертною Петлюрівщиною.

Не стало між нами їх тіла, але дух, ідея, що безупинно діють, творять і зміцнюють стихію боротьби української нації за право Волі - живуть, їх - не вбити.

Провадячи тяжку боротьбу з ворогом зовнішнім, нелегку боротьбу приходилось провадити С.Петлюрі з ворожими силами, що діяли в самих українських масах.

Весною 1920 року С.Петлюра, перебуваючи на фронті Вапнярки, відвідав м.Могилів-Подільський.

Тут, в промові до старшин, з уст Отамана впали такі заповітні слова /цитую з пам'яти/:

„Українські гармати знову переможно гримлять про права і Волю України.

Лави чисельно переважаючого ворога, під натиском наших лицарів духа й чину, вгинаються і в паниці відступають.

Наш зовнішній ворог нам не страшний.

Але змобілізовані нами люди, одержавши здобуті ціною життя й крови нашого вояцтва одяг і зброю, розходяться до своїх хат.

Мусимо змобілізувати всі наші сили для перемоги діючого між н а м и ворога.

Мусимо перемогти діючі в нашому народі і н е р т н і с т ь і н е п і д п о р я д к о в а н і с т ь .

Без цієї перемоги - ми завжди будемо в обличчі катастрофи".

Великі соборно-державницькі заповіти С.Петлюри і започаткована Ним реальна творчість Української Соборної Державности кличуть нас до їх завершення, кличуть до не-

зломної віри та твердих і реальних чинів.

В обличчі їх, в обличчі трагічної дійсности українського народу, перед нами - рішуча вимога посилення дій в зміцненні наших рядів.

В обличчі їх - не час, не місце на чужині на торг за впливи та безчинну декляративність.

В боротьбі за свою самосохранність невблаганна доля судила нам часово залишити Рідний Край. Але духом і безупинним чином, де б ми не знайшлися, - будемо нерозлучні з Україною!

Нехай гасло Лицаря Чину, С.Петлюри, - „Вперед, за Україну!" - стане нашим всеоб'єднуючим „в і р у ю" і щоденним дороговказом до осягнення так Величної Мети!-

Г. ...-енко.

Є. М.

25 ТРАВНЯ 1926 РОКУ.

Ще мить тому - весна і цвіт,
Чужинний май в співучім сонці
...І вже щось чорне криє світ -
І де ж ви, друзі, оборонці?

Наївний рух крилатих рук, -
Ні! Свисту куль не заперечить.
І тіло падає на брук,
І ось тріпочуть груди й плечі,
І очі гасить смертна мла...

Сім хижих куль. Сім стрілів зла
Зміряли в дух - влучили в тіло:
Знялись над мертвим тілом крила
І дійсність легко поплила,
Як марний, як минулий вияв, -

Бо за повіками тремтів
Співучий степ, пшеничний спів,
Полтава, прапори і Київ.

- " -

Симон ПЕТЛЮРА.

ПРО УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ.

„Зупиняючись над справою автокефалії української церкви, я гадаю, що ми повинні цілком послідовно розкрити зміст цієї формули і зробити логічні висновки з цього. Очевидна річ, що належними постановами тимчасових вищих органів української церкви /в формі соборів/ - подиктовані політичними мотивами київські ухвали 1918 р., що встановили залежність нашої церкви од Московського патріярха, будуть скасовані. Але я гадаю, що цим скасуванням справи цілковитої автокефалії нашої церкви ми на грунт непохитний ще не поставимо; необхідно піти далі і надати такі форми самостійництву нашої церкви, які б одповідали державним інтересам української нації і були б логічним завершенням самої ідеї про церковну автокефалію. Коли ієрархічні моменти останньої втілені будуть тільки в формі власних єпископій, а на чолі інституту єпископів стоятиме митрополит Київський, - цього, на мою думку, не вистачить для того, щоб церква українська стала нарівні, в усвідомленні і нашому, і інших народів, з другими церквами православними. При цих умовинах церква Андрія Первозванного все буде „пасти задніх", все не буде мати того авторитету, тої пошани, які їй повинні належати як з мотивів державних так і з мотивів церковної історичної традиції, як до церкви, первозваним І.Христа апостолом заснованої. Я передбачаю більші комплікації для нашої справи, що випливають з такої незавершеної, мовляв би „половинчатої", ієрархічно-організаційної структури української церкви. Ця структура не дає гарантії за додержання вимог церковної дисципліни найвищими достойниками нашої церкви, одкриває можливості центробіжних стремлінь з їхнього боку, церковно-політичного авантюризму, цебто дає можливості для рецидиву в молодій українській церкві тих виснажуючих її внутрішню силу, її одпорність, її зовнішній маєстат-явищ, що їх знає наша церковна історія: 1/ підчас запровадження унії та 2/ підпорядкування нашої церкви під зверхню залежність од церкви московської. І, як причиною загублення нашої державної незалежности, помимо економічно-політичних причин, було незавершення процесу консолідації української нації підчас смерти гетьмана Богдана, брак є д и н о ї державної ідеології у його заступників, що має об'єктивну цінність для всіх клясів тогочасної української нації, - так причиною загублення українською церквою тогочасної її автокефалії був брак єдиної церковної думки у вищих достойників її, брак відповідної дисципліни серед них і незавершена, як слід, організаційна структура нашої тодішньої церкви, голова якої - митрополит Київський - мав більше моральну силу для нашої церкви, як ієрархічно-фактичну. З мого погляду майбутня структура ієрархічна української церкви, оскільки про неї судити можна на підставі дотеперішньої практики і оскільки не зроблено буде відповідних коректив до неї, ховає в собі і внутрішню „червоточину" і не дасть гарантій безупинного розвитку національної церкви.

Коли взяти зносини майбутні нашої церкви з созвучними собі, хоча б Грецькою, Царгородською чи Сербською, то тут матиме місце нерівність; на нашу церкву, на вищих представників її і на голову її митрополита, все „згори" заглядатимуть патріярхи інших церков, відповідним чином і трактуючи нашу церкву, що для її авторитету, маєстату, було б небажаним, а з погляду державних інтересів навіть шкідливим. Так само й для культивування авторитету церковної ієрархії серед кругів церковних, серед великої української державної парафії, фігура митрополита, як голови - очолення нашої церкви, - було б мало імпонуючою. Та й по суті справи, коли хочемо надати українській церкві, як церкві апостола Андрія Первозваного, відповідаюче їй значення, то ми повинні моменти, зв'язані з цим завданням, до логічного кінця продумати і в таку зовнішню форму втілити, яка б одповідала тому змісту, що в ній і в її історичнім атрибуті міститься. Я думаю, - каже він, - що українська автокефальна церква головою своїм повинна мати в л а с н о г о патріярха, як цілком логічне завершення її ієрархічної архітектоніки і еволюції нашої національної думки, нашої національно-церковної ідеології. Український патріярх - рівний патріярхові Московському - це річ, потреба якої вимагається інтересами української церкви та своєчасною оцінкою тих небезпек, що загрожувати будуть, - я це передбачаю, - в її натуральному розвитку. В майбутніх конфліктах нашої держави з Москвою внутрішне міцна, ієрархічно дисциплінована українська церква може відограти велике позитивне значення у вислідах такої боротьби. В зносинах, в поширенні свого морального й іншого впливу на православні церкви /грузинську, білоруську, польську, латинську, вірменсько-григоріянську/ держав, повсталих на місці давньої Росії, т а к а у к р а ї н с ь к а церква, як я хотів би в майбутньому недалекому її уявити, могла би так само допомогти зміцненню та впливові нашої державности, не кажучи вже про ті придбання, що дією дорогою і для своєї сили вона може осягнути. Висловлюючи, - каже він, - оці мої міркування в такій важливій справі, я мало роблю собі клопоту з того, що вони приходять в голову серед таких несприятливих обставин. Без огляду на останні, - мусимо мати з'ясованими і" " нашого державного будівництва, інтегральною частиною котрого є й плянове будівництво української церкви. Такого - точно до деталів продуманого програму ми не мали; і це, з мого погляду, та досвіду, буде одною з головних причин наших неудач. Мусимо все зробити, щоб ця ідея перемогла, стала елементарно-зрозумілою, знайшла своїх активних адептів і оборонців. Я певний є, що ідея власного патріярхату, як найбільш доцільної ієрархічної форми в організації української автокефальної церкви, носиться в свідомості, чи може напів-свідомості, наших церковних кругів, шукаючи лише стимулу для свого проявлення й кристалізації."

/З листа до Міністра Ісповідань І. Огієнка, 10.XII.1921р./

-"-

ЄВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ.

Десять років тому на вулиці Роттердаму згинув трагічною смертю Комендант У.С.С., полковник Євген Коновалець.

Згинув один з чільних творців і провідників української збройної сили 1917 - 1921 р.р.

Ще напередодні першої світової війни юнак Є.Коновалець, студіюючи у Львівському Університеті, вступає до національ-демократичної партії, бо на прапорі її - боротьба за інтереси нашого народу, нашої Батьківщини.

В 1914 р. він свідомо стає до лав Українських Січових Стрільців Австро-Угорської Армії. Стає до них тому, що заздалегідь передбачає ту позитивну ролю, яку національна збройна формація Січових Стрільців може відіграти у надходячій боротьбі за незалежність України.

Пізніш - російський полон. Єдиною можливою формою боротьби за Україну стає пропаганда національних ідей серед полонених.

І Є.Коновалець використовує цю нагоду; гартує, виховує дух майбутніх активних борців за волю українського народу і його Державність.

З вибухом революції 1917 р. Є.Коновалець поспішає до Києва, де формує Галицько-Буковинський курінь , з якого згодом зформувався Корпус Українських Січових Стрільців.

З ним і глибокою вірою фанатика в перемогу - кидається полковник Є.Коновалець у вир збройної боротьби в обороні самостійної України і її Соборности.

Навіть у найтяжчі хвилини цієї боротьби, коли військо українське здесятковане тифом, коли навіть свої ж незрілі, запаморочені соціяльною революцією, ненавидили і гнали українську збройну силу, Є.Коновалець ніколи не зневірився і не зійшов з поля бою.

Захоплений ідеями Вождя українського народу С.Петлюри і відданий Йому в співпраці до самопожертви, Є.Коновалець ніколи не шукав жодних компромісів з ворогами України.

Як справжній вірний Син України і амбітний її оборонець-полковник Є.Коновалець ніколи не знав і не відстоював особистих чи вузько-партійних інтересів. Не існувала для нього рівно ж

та чи інша форма державного ладу: Соборна Українська Держава була для Є.Коновальця понад все.

Натхнений цими ідеями, він ніколи не обмежувався інтересами своєї вужчої Батьківщини.

Глибоко усвідомивши собі, що - „шлях до Львова веде через Київ", що долю України вирішують бої не над Дністром, а перш за все над Дніпром, - полковник Є.Коновалець з властивою йому вояцькою рішучістю і карністю весь час боротьби перебуває на Наддніпрянщині, т.є.там, де того найбільше вимагають інтереси Держави в її цілому.

Наприкінці 1919 р. під натиском переважаючого ворога збройна боротьба за волю України стає неможливою.

Виникає потреба шукання інших шляхів боротьби. І Є.Коновалець знаходить їх. З колишніх загартованих у боях січових стрільців засновує й очолює підпільну українську військову організацію. Завданням її є збройна боротьба в нових формах, налагодження зв'язків із східньо-українськими землями та ідеологічне виховання молоді в дусі соборницьких ідей Головного Отамана С.Петлюри.

Пізніші роки Є.Коновалець всього себе віддає праці у керми української військової організації, що ідейно базувалася на визвольній політиці С.Петлюри.

Враховуючи міжнароднє значення українського національно-визвольного руху і передбачаючи вибух другої світової війни, - Є.Коновалець, починаючи від 1932 року, провадить активну діяльність у зовнішній політиці,поглиблює зв'язки з антикомуністичними силами Европи, намагаючись роз'яснити світові зміст тоталітарної диктатури червоного Кремля.

Після смерти Головного Отамана С.Петлюри, полковник Є. Коновалець стає найпопулярнішою постаттю серед борців за незалежність України.

Очолювана Є.Коновальцем діяльність О.У.Н. стає щораз грізнішою для червоної Москви, все більше небезпечним стає для неї великий патріот українського народу, полковник Є.Коновалець.

Роки 1937 - 1938 були зворотним періодом в історії червоного імперіялізму. Саме в цей час Кремль почав планувати

перехід у рішучий наступ, готувався до здійснення своїх аґгресивно-імперіялістичних намірів - до захоплення нових теренів,а зокрема - до окупації тих українських земель, які перебували в той час поза межами Советського Союзу.

Шлях до Берліну, Райну, до Атлянтику іде через західньо - українські землі і поруч з іншими готуваннями Москви - терор ще раз заливає підсоветську Україну, а на Захід висилаються аґенти НКВД із спеціяльним завданням.

І 23-го травня 1938 року на головній вулиці Роттердаму аґент НКВД Валюх виконав своє завдання. Пекельна машина ро - зірвала біле козацьке тіло полковника Є.Коновальця.

Ще одною непересічною жертвою збільшилися втрати нашої нації в її боротьбі за Волю.

І здавалося кремлівським можновладцям, що нашій визвольній боротьбі заподіяно смертельний удар...

Але вони помилилися!

Впав у Парижі Вождь українського народу Головний Отаман С.Петлюра, впав у Роттердамі наслідувач Його ніколи невмирущих великих ідей, полковник Є.Коновалець, але - живе й житиме вічно українськая нація і її дух і ніякі сили окупанта не скують, не переможуть Його.

І сьогодні, згадуючи десяту річницю трагічної смерти Є. Коновальця, ми сміливо і бадьоро дивимося у майбутнє.

Ми свідомі нашої остаточної перемоги. Ідеї, які несли в своїх серцях Хмельницький і Мазепа, Петлюра і Коновалець,герої Крут і Базару, - ж и в у т ь !

Їх несе в серцях і на прапорах своїх аванґард української нації.

М. Байдак.

- " -

В. І.
Секретар Братства.

БОГОСЛОВСЬКА АКАДЕМІЯ В СВІТЛІ НАШИХ АКТУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ.

В наші часи щораз частіше лунає заклик повернення до Христа, якого вчення одиноке, що всилі зробити людину кращою та в цей спосіб запевнити тривалий мир на землі, правдиву соціяльну і національну рівність та гармонійний розвій світу. Так серед болю і страждань по останніх катаклізмах наших днів поглибилася людська думка та зарисувався сильний та глибокий християнський рух, що охопив собою перший раз в історії всі шари суспільств найбільше прогресивних народів світу. На особливу увагу в цьому сучасному русі заслуговує факт широкого заінтересування проблемами християнства, як рушійної сили людства.

Нам, українцям, треба не в меншій мірі бути причасними до цього руху і досягти повного духового відродження, нових моральних сил. Без них ми не усунемо аномалій з нашого громадського життя. Без них ми не станемо одним еміграційним організмом, здібним виповнити своє історичне призначення.

Ми мусимо в якнайскоршому часі викликати серед наших мас світоглядово-релігійний рух, що поглибить наші думки, наше життя та спільні прямування до найвищої мети. Хочемо промовити в тій справі передовсім до нашої молоді, про яку кажуть: "Яка молодь, таке майбутнє наше", "майбутнє наше таке, які ідеали, що ними молодь живе, за які вона бореться"... Хочемо, врешті, поділитися з нею радістю, що й на нашому розгубленому морально і світоглядово горизонті появилися вже і появляються далі ясніші зірки, що мають можливість сконцентрувати увагу та енергію нашого загалу на ключевих проблемах нашого сучасного духового життя.

Одною з таких зірок є наша Богословська Академія УАПЦ. Містить вона в собі ідею великої життєвої перспективи, що зможе зрушити приспані глибокі моральні можливості нашого народу, захопити найкращі розуми молодого покоління, які будуть могти віддати вповні свої сили найвищим ідеалам: Богові і Батьківщині.

Завдання Академії має історичне значення, і його треба розглядати під трьома аспектами.

Поперше - це нав"язання до наших творчих традицій, до найславнішого періоду в нашій історії, що в"яжеться з такими великими постаттями, як Митрополит Петро Могила та гетьман Сагайдачний.

Це нав"язання до традицій початку нашого свідомого заіснування, як нації, коли під впливом християнства, що розбудило найглибші сили нашої людини, слабо розвинені наші племена злились в од-

ну творчу цілість, націю. Завдяки розбудженій християнством силі український нарід в скорому часі витворює високу культуру духову і матеріяльну, взірцеве мистецтво, літературу, високоморальні звичаї і обичаї. Завдяки цьому Україна стала вирішним чинником культури і цивілізації на цілому Сході Европи. В тому періоді виявився вперше шлях повного розвою нашого народу, шлях правильного розвою внутрішніх сил нашої людини, який виражався в тому, що вона жила передовсім ідеалами Христа та в понятті якої найвище служіння Всевишньому було рівнозначним з служінням народові. Про це свідчать найстарші пам"ятки нашої літератури, літописи, історія наших манастирів, що були першими осередками духового життя на Україні.

Богословська Академія УАПЦ має за завдання оживити великі ідеї людини нашої славної минувшини, закріпити їх для добра нашого сучасного та передати їх поглибленими майбутнім нашим поколінням.

Подруге, Богословська Академія УАПЦ - це одна із ланок праці, що випливає з потреб і духа нашої сучасности. Прогресивне людство звертається до християнства, як до тих вартостей людського духа, в ім"я яких мають бути знайдені глибокі аспекти науки, культури і мистецтва, має бути обґрунтований і реалізований загально-людський світогляд, що вказуватиме остаточну найвищу мету життя людства - поєднання його з Богом.

І ось коли на фоні сказаного усвідомимо собі значення заіснування нашої Академії, як науково-виховавчого закладу, - то перед нами стане другий аспект значення її праці. Тут треба підкреслити, що тільки так широко поставлене питання праці для свого народу, в якій багато знаходимо спільного з працею інших народів, так поставлене питання орієнтації життя на християнство, зможуть сьогодні знайти взаємну підтримку християнського світу, видобути з його прихильників нові животворчі сили, спричинити відповідну мобілізацію спільних сил та запевнити йому позитивний вислід боротьби за наше спільне майбутнє.

З того знову виникає третій аспект значення нашої Академії, значення в галузі підготовки відповідних наукових, богословських та педагогічних кадрів, що будуть філярами того світлого маршу до нового життя, ґарантами його правильного та глибокого розвою.

Про бажання виплекати такі кадри свідчить між іншим програма Академії. Богослови мають бути одночасно педагогами, а педагоги мають опирати свою педагогічну працю на основах християнства. В тому проявляється також глибоке розуміння духа часу, пляновість праці для майбутнього, розуміння психіки сучасної людини. А психіка та повна контрастів і заперечень. З одного боку - примітивне відношення до питань людського духа, до питань морального характеру, з другого боку - високе розуміння техніки та матеріяльних вимог; з одного боку - упрощені і досить скупі загальні знання, з другого боку - високе почуття амбіції при одночасному бракові відповідного самокритицизму і зарозумілість; з одного боку - нетолерантність, а другого - вимога абсолютної свободи для себе в поступках і думках; з одного боку - суспільна пасивність, а з другого - великі вимоги від суспільних, церковних, культурних

та політичних діячів. Отже, майбутня нива для нашого пастирсько-педагогічного посіву сьогодні ще занедбана, не вироблена цілина. Не виробивши ниви своєю витривалою працею, не поглибивши духового та морального світу сучасної людини, не можна сіяти нового зерна правди, бо воно буде несприймальне і, може, мимо найкращих інтенцій, розцвісти злом. А виробити цю ниву з успіхом можна тільки тоді, коли майбутні пастирі і педагоги, крім загальних професійних знань, будуть озброєні глибоким знанням передусім з психології, педагогіки та суспільних наук; коли вони засвоять відповідні методи праці, а передусім, коли, зачерпнувши широко і глибоко віддиху з духа світочів нашої минувшини та сполучивши простоту особисту з аристократизмом духа, - здобудуть сильну віру у своє призначення і на шляху його реалізації будуть прикладом чистоти особистої вдачі та щоденного свого чину. Так, на цей момент молоді кандидати на богословів та християнських педагогів повинні звернути особливу увагу: проповідувати ідею Христа не тільки словом, але передусім своїм особистим життям. Через життя своє, згідне з наукою Христа, найбільше самі пізнають Христа і найбільше навчать про Нього інших.

Такий підхід до своїх майбутніх завдань тим більш конечний, що у сучасний момент велику частину молодого покоління, вихованого в різних антирелігійних організаціях та духовому нігілізмі, треба передусім допровадити до народження в їх серцях Христа, про якого вони нічого не знають, Його не розуміють і не відчувають. А велику частину старших, навіть тих, що визнають формально християнство, треба допровадити до того, щоб воскресити в їх серцях живого Христа. Ціль ту не дасться осягнути тільки своїм словом і формою свого служіння, але передусім своїм життєвим прикладом. Тому сучасні богослови та педагоги повинні в першу чергу зрівноважити форму свого релігійного життя з його змістом та тим самим почати успішно боротися за відповідний зміст християнської віри серед найширших мас.

Сучасний сіяч Христової правди мусить бути не так священиком-виконавцем релігійних обрядів, як священиком-пастирем-міссіонером, що серцем своїм буде інших вчити, їх скріпляти та оберігати; не так ритором, як оратором, що буде захоплювати передусім силою прикладу та життєвої аргументації; не так проповідником, як філософом, що у своїй праці буде вказувати нові горизонти інтелектуального і морального розвою людини.

Богословська Академія вказує таким чином своїм вихованцям широкий, творчий шлях. Шлях цей трудний, але почесний і можливий до осягнення, коли в серцях їх буде горіти любов до Христа, своєї Батьківщини і до людини. Тим підкреслюється, що в сучасний момент прогресуючим методом зла мусять бути протиставлені прогресивні методи творення добра, що на ідею зла треба відповісти вищою ідеєю добра, що на програмовість зла треба відповісти вищою програмовістю добра, що до боротьби зі злом мусять бути покликані кристалічні характери, працівники глибокої думки і глибокого серця, які запалюють високою ідеєю та бажанням систематичної її реалізації. Виховання таких кадрів є першим і святим обов"язком Академії.

Богословська Академія, будучи таким чином не тільки науковим і педагогічним закладом, але одночасно загальним осередком цілеспрямованої християнської думки, і може мати всебічне значення у нашому житті сучасному і майбутньому, заслуговує вповні на найвищу підтримку її багатогранної праці цілим нашим громадянством, особливо в галузі підшукування відповідних повновартісних кандидатів на майбутніх богословів - педагогів.

Серед нашого народу, що пережив найжахливіші моменти своєї історії та мимо всього зберіг свої потенціяльні моральні сили, є сини і дочки, що чують заклик часу та своє покликання і будуть гідними такого звання, здібними витривалою працею над собою підготуватись якслід до тих світлих, почесних і актуальних завдань.

На них Академія чекає, їх закликає гаряче в свої ряди!

Х Р О Н І К А

З життя парафії У.А.П.Ц. в Мюнхені.

Парафіяльна Рада в Мюнхені, продовжуючи розпочату працю увіковічнення пам"яти полеглих в 1932-33 рр. в Україні, скликала дня 10. 5. б. р. спільну нараду представників діючих на терені Мюнхену українських організацій, на якій схвалено:

1/ Побудувати в Мюнхені пам"ятник полеглим в обороні України,

2/ Закупити в Управі міста Мюнхену площу під будову пам"ятника

3/ На площі під будову пам"ятника, до часу його побудовання, насипати символічну могилу та поставити пам"ятковий хрест.

4/ До Комітету будови пам"ятника обрано: Голова - Іван Лютий, заступник - настоятель парафії УАПЦ в Мюнхені, о. Паладій Дубіцький, скарбник - член параф. Ради М. Гікавий та секретар - інж. Саюк.

Комітет вже розпочав свою діяльність при насипці могили на закупленій площі.

Урочисті панахиди.

В днях 23. і 30. травня б. р. Високопреосвященнійший Архиєпископ У.А.П.Ц. Михаїл, вшановуючи пам"ять полеглих за Волю України, Гол. От. С. Петлюри та Полк. Є. Коновальця, відслужив у церкві св. Покрови в Мюнхені в сослуженні духовенства урочисті панахиди, підчас яких співав прекрасний парафіяльний хор під диригентурою п. П. Куриленка.

Настоятель парафії, о. Паладій Дубіцький, промовляючи перед початком панахиди по бл. пам. С. Петлюрі до вірних, згадав про тридцятилітню боротьбу українського народу за волю та його мільйонові жертви терору окупанта України та відмітив жалюгідне, несправедливе ставлення до нас західнього світу.

Тридцятилітня боротьба і мільйонові жертви українського народу та його систематичне планове ворогом винищування християнський цивілізований світ толерує, промовчує і трагедії українського народу якби не помічає.

Натомість про "загадкову" смерть визначніших одиниць в інших країнах чи про засудження кількох десятків комуністичних терористів - цей же світ кричить, протестує і стає в їх обороні.

За Українську державність згинуло за останніх 30 літ боротьби понад 15 мільйонів української людности - і західній світ мовчить і не лише самостійної української держави не визнав, а навіть ще й сьогодні часто не визнає нас як окрему українську націю. Діеть-

ся це тоді, коли новоутворену державу, Україну, ще без окреслених границь цей світ визнає й боронить. Словами: "Шукаймо правди і сили в єдності й вірі в милосердя Боже" - закінчив о. Дубіцький так переконливо слово.

Під час панахиди по бл. пам. Головному Отаманові С. Петлюрі, Владика Архиепископ У.А.П.Ц. Михаїл в коротких, але великого значення, глибоко змістовних словах науки відмітив великі державницькі чини Оборонців волі України в 1917-21 роках та тодішню незрілість українських мас і їх непідпорядкованість у цей час найвищій ідеї, інтересам України. Закликом про зміцнення віри в Правосуддя і Милосердя Боже закінчив Владика своє Архипастирське слово.

Враження з академій.

Місяць травень пройшов під знаком днів радости Воскресіння Христового, а одночасно і під знаком нашого національного смутку і жалоби по Тих, що душу свою віддали за "друзі своя".

В неділю 30. 5. б. р. в музичній салі при Софієнштр. 6. в Мюнхені відбулася урочиста академія, присвячена памяті трагічної смерти Гол. От. С. Петлюри і Полк. Є. Коновальця.

На програм академії зложилися:

1/ Слово проф. Б. Мартоса про 30-ліття проголошення української державности,

2/ Ідея й постать С. Петлюри - слово ред. М. Лівицького,

3/ Ідея й постать Є. Коновальця - слово д-ра Ю. Вассіяна.

4/ Виступ хору "Україна" під орудою проф. Нестора Городовенка,

5/ Капеля Бандуристів під орудою проф. Г. Китастого.

Старанно опрацьоване - річево переконливе та глибоко змістовне слово проф. Б. Мартоса зробило на присутніх гарне враження.

Спричинилося воно в неабиякій мірі до поширення відомостей нашого молодого покоління про початок наших змагань за незалежність в роках 1917-1921.

Бажано було б, щоби таких річевих і безсторонно переконливих рефератів було у нас більше.

Глибоко патріотичне слово ред. М. Лівицького та прекрасно дібрані історичні факти про ідею і чин бл. пам. Гол. От. С. Петлюри, як рівнож витримана річева переконливість в порушених темах завоювали увагу і симпатію авдиторії.

Дикція і темперамент ред. М. Лівицького ще більше надавали поваги виголошеному слову. Жаліти треба, що третій прелегент, др. Ю. Вассіян своє високо філософічне слово вибрав на академію. Думаємо,

що краще воно надавалося б на З"їзд філософів.

Хор "Україна" з його відомим диригентом проф. Нестором та Капеля Бандуристів під орудою невтомного її проф. Г. Китастого - своїми іменами і муз. співочими здібностями говорять самі про себе.

Не дивлячись на нігде непрактиковану - майже чотирьох годинну /без перерви/ академію, що зneoхочує наших гостей-чужинців, їх хотілося б слухати ще.

На врочистій академії були присутні Високопреосвященніші Архиєпископ У.А.П.Ц. Михаїл, Єпископ Української Греко-Кат. Церкви Іван Бучко, та представники національностей, що сьогодні ділять з нами однакову долю.

Співом національного Гимну закінчено врочисту академію.

А к а д е м і я з н а г о д и ювілейних р о к і в в і д р о д ж е н н я у к р. д е р ж а в н о с т и. Дня 28.5. б. р. в Мюнхені відбулася академія присвячена ювілейним рокам відродження української державности 1648 - 1918, зорганізована гетьманцями.

Не забіраємо голосу щодо окремих мистецьких точок академії. Висловлюємо лише свій жаль, що прелегент, проф. Гришко, в слові своєму про чин Гетьмана П. Скоропадського допустився хибної інтерпретації деяких історичних фактів з життя нашого народу.

З А К Л И К

Редакційна Колегія релігійно-суспільного вісника Братства св. Покрови в Мюнхені "ДЗВІН" звертається до всіх Пан-Отців У.А.П.Ц. в Німеччині та парафіяльних рад і братств надсилати до редакції "ДЗВОНУ" інформативний матеріял про релігійно-суспільче життя і працю парафій і братств, як рівнож світлини з національно-релігійних урочистостей.

Адреса:

Мюнхен, Дахауерштр. 9/I. У.А.П.Ц. "ДЗВІН".

-o-

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА НА ЧУЖИНІ.

ЗАКЛИК.

Подаємо до відома українського громадянства на чужині, що в Мюнхені, з ініціятиви провідних кіл української еміграції в Німеччині, зорганізувався Український Громадський Комітет будови пам'ятника жертвам большевицького терору в Україні.

Пам'ятник передбачається побудувати ще в цьому році, - а це на знак вшанування 15-ої річниці смерти 7 мілiонів жертв цілеве викликаного окупантом в Україні голоду.

Комітет будови пам'ятника звертається з гарячим закликом до українського громадянства і всіх українських церковних і суспільних організацій на чужині допомогти своїми щедрими жертвами завершити розпочате діло гідного вшанування пам'яти полеглих.

Нехай не буде між нами ні одного, що своєю хоч би найменшою цеголкою не спричинився б до побудовання цього пам'ятника Тим, що віддали своє життя в обороні Рідного Краю і прав людини!

Докажімо перед чужинцями Західньої Европи та майбутніми нашими поколіннями гарячий зв'язок української еміграції з Рідним Краєм і нашу національну єдність і гідність!

Ласкаві пожертви просимо слати на адресу:
Ukrainische Orthodoxkirche - Rev. Paladij Dubyzkyj.
13 -b M Ü N C H E N, Dachauerstr. 9/I.
G e r m a n y, U.S.A. Zone.

Мюнхен,
15.5.1948.

Український Громадський Комітет будови пам'ятника жертвам большевицького терору в Україні.

Наші жертводавці.

Парафіяльна Рада Свято-Покровського Храму Української Автокефальної Православної Церкви в Мюнхені висловлює сердечну подяку всім жертводавцям, які своїми щирими пожертвами посильно допомогли ремонту нашого храму і парафіяльного приміщення.

Нехай Милосердний Господь сторицею віддасть усім тим, що своїм щедрим датком, у тяжкі часи скитальщини, підтримали нашу Церкву, яка є нашою душею, що єднає нас із Богом і Батьківщиною.

Список наших жертводавців.

	Церковне Управління УАПЦ	2500
	Кооператив "КОС", Мюнхен	2000
	Обєднання українських жінок	1500
	Табір Шляйсгайм-Фельдмохінг	1500
	Табір Ваєрн	1026
	В-во "Укр.Трибуна"	1000
	О.П.У.Е.-Мюнхен	500
	Кооператив "Єдність", Міттенвальд	300
	Табір "Ляйм"	200
	Табір Стефанскірхен	140
	Табір Бамберг	100
П.п.	Лютий І	1500
"	Теребус О	1000
	Митроф.Прот.Леонід Долинський	750
"	Мартиненко М	600
"	Лещинський	400
"	Прот. о.Олександер Новицький	400
	Прот. о.Паладій Дубицький	250
"	Проф. Розгін І	100
"	Гікавий М	200
"	Іващук В	100
"	Брилкін Д	100
"	Мельник Я	70
"	Радолицький	53
"	Д-р Ронгуш О	50
"	Д-р Маковецький Я	50
"	Гевалешко	50
"	Филипчук Е	50
"	Пічак	50
"	Смоленський Д	50
"	Кужіль М	50

Парафіяльна Рада висловлює щиру подяку й іншим жертводавцям, список прізвищ яких буде продовжений у наступному числі нашого парафіяльного журналу "Дзвін".

ПАРАФІЯЛЬНА РАДА.